

همیشه‌ای دانستی‌ها

برنامه‌دانستنی‌ها را با اسکن این کد بینید.

استودیوی همشهری عکس: امیر پناهپور

کورش محمدخانی، باستان‌شناس و استاد دانشگاه با حضور در برنامه دانستنی‌های همشهری تی‌وی، از باستان‌شناسی در ایران گفت

قدیمی‌ترین انیمیشن جهان در ایران ساخته شد

علم باستان‌شناسی چیست و چه

چیزی به ما می‌گوید؟

باستان‌شناسی در حقیقت کاوش در زندگی انسان گذشته است. باستان‌شناسان سعی در بازسازی و پژوهش در زندگی انسان گذشته، نحوه چرایی و عملکرد او دارند.

از هیجانان آن‌کار کنیم.

باستان‌شناسی به‌دلیل اینکه در جست‌وجوی ناشناخته‌هاست بسیار هیجان‌انگیز است و چیزهایی را که شما تا امروز ندیده‌اید کشف می‌کند. تقریباً می‌توانم بگویم همه مردم دنیا از باستان‌شناسی خوش‌شان می‌آید، چون باستان‌شناسی کشف رازهای گذشته برای انسان است و چیزهایی را که از دیدها پنهان بوده کشف می‌کند. به همین‌خاطر این علم بسیار هیجان‌انگیز است. کاوش در باستان‌شناسی امروزی، بسیار علمی انجام می‌شود و محدود به کشف اشیا نیست. بسیاری از چیزها مثل بقایای معماری، بقایای اسلکت انسانی و جانوری و همچنین دانه‌های گیاهی و خیلی چیزهای دیگر را باستان‌شناسان می‌توانند کشف کنند.

باستان‌شناسی پل ارتباطی بین عصر امروز، انسان امروز و دنیای امروز با دنیا و انسان گذشته است؛ این تعریف تا چه اندازه می‌تواند درست باشد؟

کاملاً درست است. ما توسط علم باستان‌شناسی می‌توانیم به هویت امروزی خودمان پی ببریم. اینکه انسان گذشته از چه زمانی به‌وجود آمده و اصلاً چگونه زیست کرده است. انسان گذشته چه زمانی از غار بیرون آمده خانه ساخت و کم‌کم اجتماعی زندگی کردن را یاد گرفت. بعد کم‌کم حکومت‌ها به‌وجود آمدند و سلسله‌ها و پیشرفت ذاتی انسان‌ها شکل گرفتند.

فناوری تأثیر فراوانی در باستان‌شناسی دارد. از اثرگذاری آن در این علم بفرمایید.

در طول یکی دو سال گذشته، هوش مصنوعی در زندگی انسان و بازسازی زندگی گذشته بسیار تأثیرگذار بوده است. هوش مصنوعی توانسته بازسازی‌هایی را انجام بدهد که برای مردم خیلی شگفت‌آور است. البته می‌دانید که هوش مصنوعی به هر حال باید از سوی یک مرکز داده پشتیبانی بشود که بتواند این کارها را انجام بدهد. در کل باید بگویم که هوش مصنوعی در طول یکی دو سال گذشته به باستان‌شناسی کمک بسیاری کرده است.

وضعیت باستان‌شناسی در ایران با توجه به قدمت زیست انسان در این منطقه چگونه است؟

بود. به همین دلیل در برنامه دانستنی‌ها در تلویزیون اینترنتی همشهری سراغ یکی از استادان دانشگاه در رشته باستان‌شناسی رفتیم و با او گفت‌وگو کردیم. «کورش محمدخانی»

سازمان شادمان منفرد

روزنامه‌نگار

دیروز، روز جهانی موزه و میراث فرهنگی

فارغ‌التحصیل دانشگاه لیون فرانسه، باستان‌شناس، پژوهشگر و مدیر گروه باستان‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی، هم‌نام ششمین برنامه دانستنی‌ها بود.

آجرهای لعاب‌دار رنگی است که در حیاط و نقره باشد در اختیار دولت ایران قرار می‌گیرد و اگر آثار دیگری کشف شود، بین ایران و فرانسه نصف خواهد شد. اما این فرانسوی‌ها ز رنگ‌بازی درآوردند و با توجه به مسائلی که وجود داشت، تمام آثاری را که در کاوش‌ها به‌دست آورده بودند به موزه لوور بردند. به‌دلیل اینکه آن زمان، موزه لوور هزینه حفاری و کاوش‌ها در ایران را تقبل کرده بود. بنابراین آنها موظف بودند اشیایی را که پیدا می‌کنند به موزه لسور بزنند. دیولافوا ۵۵۰ هجریه از آثار باستان‌شناسی می‌کند و تحویل موزه لوور می‌دهد. سردیس‌های هخامنشی هم

زنبیلی از آنجا به‌دست آورده است.

آجرهای لعاب‌دار رنگی است که در حیاط اقامتگاه آپادانا توسط همین زوج فرانسوی کشف شدند و متعلق به تخت‌جمشید نیستند.
از شهر سوخته هم بگویید.
شهر سوخته محوطه‌ای است در ۵۰ کیلومتری جنوب زابل که حدود ۱۵۰ هکتار وسعت دارد. از سال ۱۳۴۶ توسط شرکت ایزمئو ایتالیا کاوش‌ها در آنجا شروع شد و تا انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ ادامه پیدا کرد. پس از آن از سال ۱۳۷۶ تا ۲۳ سال پیش همکار بسیار ارجمندم استاد دکتر سیدمنصور سیدسجادی، ۲۲ یا ۲۳ فصل در شهر سوخته کاوش کرده و آثار بسیار زیبایی از آنجا به‌دست آورده است.

جذاب‌ترین کشفیات از شهر سوخته چه چیزهایی است؟
چشم مصنوعی و انیمیشن. یک ظرف سفالی هست که یک بز در حال دویدن را نشان می‌دهد. وقتی که این ظرف سفالی را می‌چرخانیم، تصویر یک بز به نمایش درمی‌آید که در حال پریدن است. به گفته دکتر سجادی، کاوشگر شهر سوخته، این نخستین انیمیشن جهان است که حدود ۵ هزار سال پیش در شهر سوخته کشف شد.

فناوری و به‌خصوص هوش مصنوعی همانگونه که می‌تواند به کمک باستان‌شناسی بیاید، می‌تواند موجب سوءاستفاده هم باشد و آثار تقلبی پدید آورد.

فناوری روزبه‌روز در حال پیشرفته‌تر شدن است و خب شیادان هم منتظر هستند که از تکنولوژی برای ساخت اشیای جعلی استفاده کنند، ولی ما در باستان‌شناسی و میراث فرهنگی، علمی داریم به نام اصالت‌سنجی که متخصصان تشخیص اصالت به‌وسیله روش‌های آزمایشگاهی می‌توانند به راحتی تشخیص بدهند آثاری که به دست آمده اصل است یا جعلی. آزمایش‌های بسیار فراوانی در این خصوص وجود دارد و ما در ایران متخصصان بسیار خوبی در این زمینه داریم که آثار جعلی و اصلی را از یکدیگر بتوانند تشخیص بدهند.

در صحبت‌هایتان به بعضی از کشورهای همسایه و تمدن‌هایشان اشاره کردید. درباره باستان‌شناسی در این کشورها هم صحبت بفرمایید.

اگر بخواهیم عقب‌تر برگردیم به دوران هخامنشی، سرزمین ایران یک سرزمین بسیار وسیع بوده است. تمام کشورهای همسایه روزی جزو سرزمین ایران بوده‌اند؛ از دره سند گرفته تا شرق اروپا. از سبیری گرفته تا شمال عربستان. اینها تحت حمایت و حکومت ایران بودند. در دوران هخامنشی، ما ۳۰ ساتراپی یا استان که آن زمان تحت حمایت کشور ایران بودند، داشتیم. خب! بالطبع کشوری مانند افغانستان، حدود ۲۰۰ سال است که از ایران جدا شده و بسیاری از قسمت‌های ایران شرقی ما در افغانستان وجود دارد. ما هر موقع می‌خواهیم در مورد باستان‌شناسی افغانستان صحبت کنیم، از ایران شرقی صحبت می‌کنیم که تمدن‌هایی که وجود داشته در ایران شرقی به چه صورتی بوده است. همچنین کشورهایی مانند ترکیه، سوریه، لبنان، فلسطین و میان‌رودان (بین‌النهرین) هم در آن زمان جزئی از خاک ایران بودند.

آینده علم باستان‌شناسی با توجه به اینکه کم‌کم انسان‌ها آثار مکتوب و تصویری و... از خود بر جای می‌گذارند، چگونه خواهد بود؟

من فکر می‌کنم اوضاع باستان‌شناسی خیلی بهتر می‌شود. دلایلش هم این است که با توجه به تکنولوژی‌هایی که آمده، ما امروزه مستندسازی بسیار دقیقی داریم. در آینده فکر می‌کنم که باستان‌شناس‌ها خیلی خوشبخت‌تر باشند، چون اطلاعات و بانک‌های اطلاعاتی دارند که خیلی قوی هستند و در عین حال مستندسازی هم شده است.

خبر

کد سند هوش مصنوعی جهان اسلام

حسین سیمایی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، نخستین سند هوش مصنوعی جهان اسلام تدوین شده است و امیدواریم در پایان اجلاس وزرای آموزش عالی کشورهای اسلامی، این سند توسط اعضا به امضا برسد.

وزیر ارتباطات به مجلس می‌رود

ستار هاشمی، وزیر ارتباطات در راستای توسعه‌فیر نوری و خدمات اینترنت‌ساده‌شده به شهروندان و همچنین تأثیر آن بر مدیریت شهری و روستایی در کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس حاضر می‌شود. او برای ارائه گزارش فردا (سه‌شنبه) به مجلس شورای اسلامی می‌رود.

فضا

ماهواره هندی گم شد

ماهواره EOS-09 سازمان فضایی هند که همراه موشک PSLV از مقر فضایی «ساتیش داوان» به فضا پرتاب شده بود، به‌دلیل اختلال در بوستر سوم موشک، ۶ دقیقه پس از پرتاب ناپدید شد. رئیس سازمان فضایی هند در یک بیانیه تلویزیونی پس از پرتاب گفت: «موشک PSLV یک وسیله پرتاب ۴ قسمتی است که عملکرد آن تا قسمت دوم عادی بود، ولی اختلال در بوستر سوم باعث شد که مأموریت تکمیل نشود. این ماهواره مجهز به یک رادار SAR بود که در صورت ارسال موفقیت‌آمیز به رصد زمین در روز و شب، با وجود ابرها منجر می‌شد. ماهواره EOS-09 ۱۶۹۴ کیلوگرم وزن داشت و قرار بود ۱۸ دقیقه پس از پرتاب و در ارتفاع ۵۳۵ کیلومتری از قسمت بالایی موشک رها شود.

فناوری

تاکسی هوایی المپیک ۲۰۲۸

شرکت «آرچر اویشن» به‌عنوان حامی رسمی بازی‌های المپیک لس‌آنجلس ۲۰۲۸. امور مربوط به حمل‌ونقل با تاکسی هوایی این مسابقات را برعهده گرفت. وسیله نقلیه عمودپرواز این شرکت که نام آن «نیمه‌شب» است، اشخاص مهم و برخی طرفداران و ورزشکاران را در این رویداد بزرگ جابه‌جا می‌کند. این هوابیما عمودپرواز برقی با ۱۲ موتور و پروانه ساخته شده است. «نیمه‌شب» هم‌اکنون به‌صورت محدود در واحدهای این شرکت در ایالت‌های کالیفرنیا و جورجیا تولید می‌شود. این وسیله نقلیه برقی عمودپرواز (eVTOL) از جایگاه‌های مخصوص در اماکن کلیدی برگراری المپیک مانند استادایوم SoFi، فرودگاه بین‌المللی لس‌آنجلس و... فعالیت خواهد کرد.

اینفوگرافیک

تبلت TCL به بازار آمد

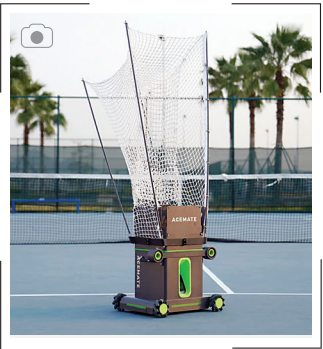
شرکت تی‌سی‌ال که در اوایل‌ماه مارس (اسفندماه ۱۴۰۳) از تبلت جدید خود رونمایی کرده بود، آن را راهی بازار کرده است. برخی مشخصات این تبلت که از تراشه هلیو جی ۱۰۰ بهره می‌برد و قیمت پایه آن ۲۵۰ یورو است را مشاهده می‌کنید.

صفحه‌نمایش ۱۱/۵ اینچ ۲۵۶ گیگابایت
دوربین اصلی ۸ مگاپیکسل ۱۲/۸ گیگابایت

رزولوشن ۲۲۰۰×۱۴۴۰ پیکسل

عکس نوشت

تیتیسور روباتیک

یک روبات تیتیس‌باز به نام «آس‌میت» (Acemate) می‌تواند با بازیکنان به‌صورت واقعی بازی کند و ضربه‌های رفت و برگشتی می‌زند تا مهارت‌های آنها را به‌طور جدی تقویت کند. ظرفیت این روبات ۳۰ اتوپ است و می‌تواند آنها را به سبک‌های مختلف مانند تاپ‌اسپین، یک‌اسپین، فلت و اسلایس پرتاب کند. روبات تیتیس‌باز قادر است توپ‌ها را با حداکثر سرعت ۱۲۹ کیلومتر در ساعت، ارتفاع حداکثر ۸ متر و نرخ چرخش حداکثر ۶۰ دور در ثانیه پرتاب کند.